

що чоловіки більше схильні до фізичного, а жінки – до психологічного насильства. Справді, жінки чинять непрямі завуальовані дії (певні форми шантажу, маніпуляцій), і можна говорити про їх навішування чоловікам ролі «психологічного імпотента» («ти мене не любиш, не розумієш», «я тебе просила, а ти цього не зробив»). У відповідь чоловіки дають волю образі та агресії, оскільки їхня самооцінка є надто чутливою до критики і набагато легше примусити жінку замовкнути, аніж працювати над собою.

Дана ситуація «посприяла» міфіві, що саме жінка провокує інцидент насильства. Навіть більше, закон України «Про попередження насильства у сім'ї» містить статтю 11, яка визначає «поведінку жертви домашнього насильства, яка провокує насильство» і передбачає висунення офіційного попередження про її неприпустимість. У відповідь на це в 2006 році Міжнародна правозахисна організація "Amnesty International" репрезентувала доповідь по Україні, що називалась «Насильство в сім'ї: звинувачуючи жертву». Представники цієї організації заявили, що стаття «Про віктимну поведінку» суперечить нормам міжнародного права, підписантом якого є Україна [6, с.5], адже термін «віктимність» означає суб'єктивну схильність особи стати жертвою обставин і він аж ніяк не може слугувати виправданням кривдника за напад. Є всі підстави вважати, що це є перекладанням відповідальності з кривдника на жертву. Цілком можливо, що ті, хто створював закон «Про попередження насильства в сім'ї», самі чинять у власних сім'ях насильство, як фізичне, так і психологічне.

Пропозиції щодо подолання та профілактики домашнього насильства:

Щодо роботи на мікрорівні, то робота повинна проводитися не лише із жертвою, а й з кривдником. Соціальний працівник повинен допомогти чоловікові розібратись в собі та навчити не шукати «крайнього», осмислити причини накопичення внутрішньої агресії та проводити тренінги для формування навичок її подолання.

Домашнє насильство – це насамперед гендерна проблема, що бере свій початок в патріархальних установках та стереотипах, прищеплених нам із дитинства. Саме тому значну увагу варто було б приділити питанням виховання молоді в плані того, як будувати сім'ю, якими мають бути стосунки та взаємні обов'язки. Такі повноваження можуть перебрати на себе вищі навчальні заклади і ввести відповідні загальні дисципліни (маскулінність та феміністичність, створення сім'ї), адже, на жаль, в українському суспільстві через ряд соціальних проблем споконвічний інститут сім'ї не зовсім виконує свої первинні обов'язки належного виховання дітей. Молодь слід навчати міжособистісного спілкування та конфліктного менеджменту, здатності до компромісів, вмінь подолання внутрішньої агресії. Хорошим прикладом такої пропозиції може бути Український католицький університет у Львові та його Інститут родини та сімейних відносин.

На державному рівні рекомендовано вилучити із Закону «Про попередження домашнього насильства» статтю 11 «Про віктимну поведінку» та взяти до уваги закордонний досвід боротьби із насильством, його профілактики та захисту прав потерпілих жінок.

Також робота на макрорівні повинна відбуватись у формі ротації відповідної соціальної реклами (пропагування цінностей сім'ї, неприпустимість насильства, інформація про заклади, що допомагають жертвам будь-якої форми кривдження у кожному місті).

1. Погляд поліції на проблему насильства в сім'ї. Газета «Бердянские ведомости» №90 (173), 16.11.2005; 2. Журнал «Лиза» №49, 2.12.2002. - С. 10-11; 3. Громадська програма із запобігання насильству в сім'ї. - Львів, 14-20.04.2000. – 95 с.; 4. Журнал «Корреспондент» №10 (249). - 17.03.2007. - С. 41-44; 5. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Агресія>; 6. Звіт Міжнародної Амністії «Насильство в сім'ї: звинувачуючи жертву – Україна (листопад 2006 року)».

Домбровська Н. В.*

До проблеми обдарованих дітей: сучасні реалії

Сучасне суспільство – це суспільство вимог і можливостей, побудоване таким чином, що з кожним днем все більше і більше вимог ставиться перед особистістю як носія інтелектуального,

* Домбровська Н. В. - студентка спеціальності соціальна робота, кафедра соціології та соціальної роботи.

психологічного, творчого, наукового потенціалу. Суспільство зацікавлене у тому, щоб виявляти і розвивати якомога більшу кількість молодих талантів і обдарованих дітей, адже це майбутнє нації. Проте, не менш важливим є те, як почувають себе ці таланти, чи будуть вони психологічно здорові і адаптовані до дорослого життя, чи зможуть вони виправдати ті сподівання, які покладає на них суспільство.

Обдаровані діти - це діти, які різко вирізняються із середовища ровесників високим розумовим розвитком, що є наслідком як природних задатків, так і сприятливих умов виховання. Власне ця нетиповість здебільшого і є причиною виникнення більшості проблем, адже будь-яке відхилення викликає у оточуючих різні реакції, які часто мають негативне для обдарованої дитини забарвлення. Тобто, з одного боку, обдарованість – це дар, хороший стартовий майданчик для саморозвитку і самовдосконалення, а з іншого – це певний тягар, це фактор соціального виключення, що спричиняє відмежовування дитини від суспільства. Часто саме це відмежовування призводить до того, що обдаровані діти виростають не адаптованими до суспільного життя, через певний час обдарованість кудись «зникає» і залишаються дорослі люди, котрі, насправді, так нічого і не досягнуть в житті. Суспільство ж оцінює людей по їх діях, по їх внесках у загальносуспільне благо. Таким чином, відчуття нереалізованості, невиправданості покладених надій і сподівань ще сильніше відчують люди, котрі в минулому були зараховані до числа обдарованих.

Часто трапляється так, що талант чи обдарованість дитини не помічають, або не приділяють цьому належної уваги. Така дитина нудиться на простих заняттях, не відповідаючи вимогам стандарту, зазвичай опиняється під тиском однолітків і, в кінцевому результаті, може не реалізувати свою талановитість, проявляти поведінкову девіацію, страждаючи на психологічному рівні [1]. Проте, інколи трапляються зворотні ситуації, коли висновок про обдарованість був зроблений помилково, але процес пішов і дитина починає докладати максимум зусиль, щоб виправдати очікування. Вічний стрес і надмірні навантаження не дають можливості різнобічно розвиватись в тих сферах, що не стосуються обдарованості.

Також, завжди суперечливим питанням є креативність. Як зазначає Джозеф Рензулі, обдарованість включає в себе інтелектуальні здібності, наполегливість, високий рівень творчості. Проте, більшість навчальних закладів, які позиціонують себе як заклади для обдарованих, найбільшу увагу приділяють інтелекту і відбирають своїх учнів завдяки тестам на IQ. Таким чином, навчання для обдарованих відбувається за швидшими темпами, з більшою кількістю матеріалу, але творча жилка не розвивається в таких обсягах, як би насправді могла, що призводить до вимирання високої здатності обдарованих дітей до креативного мислення. Є інша сторона, коли інтелектуальні можливості дитини не є особливо високими, але творче начало є дуже високорозвиненим. Найчастіше така дитина перебуває поза увагою програм для загального розвитку обдарованих дітей, що призводить до того, що вона не реалізує свій талант з повна.

Ще однією проблемою є доступ до спеціалізованого навчання обдарованих дітей. Обдарована дитина може народитися у будь-якій сім'ї, незалежно від статусу, майна, культурного розвитку. Але, на жаль, часто заклади, які працюють із обдарованими дітьми, є комерційними установами, які є недоступні для малозабезпечених, адже навчання потребує кращої матеріально-технічної бази, більш висококваліфікованих вчителів, педагогів, психологів, що у свою чергу робить здобуття освіти в таких установах доволі дорогим.

Таких проблем можна нараховувати безліч, адже, на жаль, сьогодні у нашій країні не відповідає тим вимогам і стандартам, які покликані захищати інтереси обдарованих дітей та молоді. Закон України «Про освіту» передбачає, що для розвитку здібностей, обдарувань і талантів дітей створюються профільні класи (з поглибленим вивченням окремих предметів або початкової допрофесійної підготовки), спеціалізовані школи, гімназії, ліцеї, колеґіуми, а також різні типи навчально-виховних комплексів, об'єднань. Особливо обдарованим дітям держава надає підтримку і заохочення (стипендії, скеровування на навчання і стажування до провідних вітчизняних та закордонних освітніх, культурних центрів) [2]. У 2005 році закінчився термін дії Програми роботи з обдарованою молоддю на 2001 - 2005 роки, затвердженої Указом Президента України від 8 лютого 2001 р. Проте, як зазначено в Концепції Державної програми роботи з обдарованою молоддю на 2006 – 2010 роки, в Україні склалася критична ситуація з поповненням національної науки молодими кадрами. "Старіння" української науки уже сьогодні негативно

позначається на інноваційно-технологічному розвитку держави. Неefективно використовується інтелектуальний і творчий потенціал обдарованих учнів і студентів. Відсутні сприятливі умови для реалізації їх здібностей. Інтеграція України в загальноєвропейський простір потребує розроблення нових напрямів роботи з обдарованими учнями і студентами [3]. Тому, Постановою Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 року була затверджена Державна цільова програма роботи з обдарованою молоддю на 2007 – 2010 роки. Ця Програма спрямована на забезпечення формування інтелектуального потенціалу нації шляхом створення оптимальних умов для виявлення обдарованої молоді і надання їй підтримки в розвитку творчого потенціалу, самореалізації та її постійного духовного самовдосконалення. Основними завданнями Програми передбачено удосконалення нормативно-правової бази; підвищення рівня науково-методичного забезпечення роботи з обдарованою молоддю; впровадження інноваційних методів роботи; підвищення соціального статусу обдарованої молоді та її наставників; поглиблення міжнародного співробітництва з питань сучасних педагогічних технологій виявлення і виховання обдарованої молоді. Для реалізації поставлених завдань на державному рівні передбачається: створення сприятливого середовища для розвитку та самореалізації обдарованої молоді; формування системи виявлення, навчання, виховання обдарованої молоді і надання соціально-педагогічної підтримки; створення, та систематичне поповнення Всеукраїнського банку даних "Обдарованість"; проведення наукових досліджень Академією педагогічних наук, зокрема науково-методичного супроводження виявлення, відбору і підтримки обдарованої молоді; розроблення індивідуальних програм психолого-педагогічного супроводження обдарованої молоді; опрацювання питання щодо утворення та розміщення державної спеціалізованої школи-інтернату для інтелектуально обдарованих дітей як навчального закладу та центру координації науково-методичної роботи обласних навчальних закладів для обдарованої молоді...[4].

Отже, можна виділити наступні пріоритети майбутньої діяльності:

- Пошук і виявлення обдарованих дітей на ранніх етапах, як методиками тестувань, так і спостереженнями, психодіагностичними дослідженнями [5]. До цього процесу повинні залучатись як батьки, так і школи, дошкільні установи, педагоги і психологи. Адже - чим швидше обдарованість буде виявлена, тим швидше можна буде вжити відповідних методик освіти і виховання, які сприятимуть поглибленню обдарованості і уникненню несприятливих проявів поведінки дитини.
- Створення умов навчання і виховання, які сприятимуть розвитку особистості [5]. Батьки повинні створювати таке середовище, яке буде, з одного боку, захищати дитину від надмірних розчарувань, страхів, конфліктів із оточенням, а з іншого, ставити наголос на креативності і волі, яка дасть дитині шанс розвиватись без обмежень, отримувати максимум знань і вдосконалювати вміння та навички якомога продуктивніше. Налагодження діалогу «батьки – діти», взаємоповага дасть шанс попередити деструктивну поведінку і направити енергію у русло розкриття і здорового розвитку дитячої особистості. Навчання обдарованих дітей повинно базуватись на партнерських стосунках «учень – педагог», де кожна із сторін зацікавлена у раціоналізації процесу навчання, поглибленню індивідуальності підходу до освіти, збільшенню рівня вмотивованості учнів, підняття рівня самооцінки і впевненості у своїх силах дітей, збільшенню кількості можливих каналів для самореалізації та саморозкриття, поглиблення креативного підходу до освіти, надання більшої волі дій обдарованим учням. Загалом фахівці виділяють чотири стратегії академічного навчання обдарованих дітей:
 1. Прискорення. Навчання у літній та зимовий час у таборах, творчих майстернях, майстер-класах, що передбачатимуть інтенсивне вивчення курсів за спеціалізованими програмами.
 2. Поглиблення. Більш глибоке вивчення теми чи дисципліни певної галузі знань. Проте, такого роду навчання повинно базуватись на «ненасильницьких» методиках, щоб рання спеціалізація не перешкождала освоєнню знань із інших галузей науки, а дитина мала шанс поглиблювати знання з тієї дисципліни, яка їй до вподоби і легше засвоюється.
 3. Збагачення. Вихід за рамки вивчення традиційних тем за рахунок встановлення зв'язків з іншими темами, проблемами чи дисциплінами. Навчання повинно відбуватись різноманітними засобами і прийомами роботи, здійснюватись як через традиційний освітній процес, так і через участь учнів у дослідницьких проектах, використання спеціальних інтелектуальних тренінгів розвитку.

4. Проблематизація. Стимулювання особистісного розвитку учнів, використання оригінальних пояснень, перегляд наявної інформації, пошук нових знань і альтернативних інтерпретацій, що сприятиме формуванню в учнів особистісного підходу до вивчення різних галузей знань [6].

- Сприяння психологічному здоров'ю обдарованих дітей та молоді. Обдаровані діти часто страждають через те, що на психологічному рівні вони є дуже вразливою і нестійкою групою людей і різноманітні життєві протиріччя сприймають більш болісно і важче, ніж прості діти. Тому, дуже важливою є співпраця таких дітей із психологами, які б сприяли збереженню психологічного здоров'я і дбали, щоб взаємовідносини обдарованої дитини із суспільством носили позитивний та конструктивний характер.

- Вивчення результативності учнівської, педагогічної і управлінської діяльності шкіл і дошкільних закладів, які працюють із обдарованими дітьми [5]. Шляхом постійного моніторингу ситуації можна буде не лише попереджувати виникнення проблемних ситуацій, а й максимально оптимізувати процес навчання, спостерігати за розвитком обдарованості і сприяти у майбутньому в подальшій її реалізації.

Отже, обдарованість – це дар, який породжує комплекс проблем, виявлення і усунення яких має дуже актуальне значення для сьогодення. Системний і комплексний підхід у вихованні і освіті дадуть можливість якомога ефективнішого розвитку обдарованості і сприятимуть психологічному здоров'ю дитини, яка зможе не лише вирости здоровою і сильною особистістю, але і буде приносити в майбутньому велику користь суспільству шляхом реалізації свого внутрішнього потенціалу.

1. Глушко О. Якщо у Вас обдарована дитина. <http://riu.com.ua/content/view/360/48/lang.ru/>; 2. Закон України «Про освіту»; 3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2006 року «Про схвалення Концепції Державної програми роботи з обдарованою молоддю на 2006-2010 роки»; 4. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 р. № 1016 «Про затвердження Державної цільової програми роботи з обдарованою молоддю на 2007 – 2010 роки»; 5. Кузнецова О. Проблема успішності навчання розумово здібних дітей: особистісний аспект. www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_4_2004/6.doc; 6. Онацький В. Стратегії розвитку та навчання академічно обдарованих дітей в умовах загальноосвітньої школи. Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, К.

Олійник О.Б.*

Проблематика абортів та її висвітлення у релігійних доктринах

Метою статті є аналіз ставлення до абортів у християнстві та іудаїзмі і відмінності у поглядах цих віросповідань щодо цієї проблеми. Аборт – це штучне переривання вагітності, яке веде до вигнання плода, не здатного жити поза межами тіла матері [1].

В Україні до цієї проблеми звернулись уже давно: проводились соціологічні та психологічні дослідження, активно з жінками працює Церква. Та попри це масштаби проблеми абортів не зменшуються.

Варто зауважити, що право людини на життя є загальноновизнаним. Воно закріплене і Божими заповідями, і міжнародним правом, і Конституцією України. Проте, на жаль, ще нема такого документу, який би захищав права ненародженої дитини.

Варто наголосити, що Церква визнає, що життя кожної людської особи починається з моменту зачаття, а тому штучне переривання вагітності – аборт – є нічим іншим, як вбивством беззахисної маленької людини. Плід в утробі матері не є одним з органів її тіла, а є живою людською істотою, яка так само, як і інші люди, має право на захист свого життя з боку суспільства і закону. В момент народження змінюється стан, а не сутність дитини, а тому важко зрозуміти, чому суспільство і закон засуджують жінок, які вбивають новонароджених немовлят в той час, як вбивство ненароджених дітей вважається і законним, і суспільно виправданим.

* Олійник О.Б. - студентка спеціальності соціальна робота, кафедра соціології та соціальної роботи.